

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997.
2. Вашуленко М. Реалізація ідей випереджувального навчання молодших школярів в умовах класу-комплекту / М. Вашуленко // Сільська школа України. – 2005. – №1 (104) (січень).
3. Шацька Н. М. Розвиток україномовної культури вчителя малокомплектної школи в системі післядипломної педагогічної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Шацька Наталія Михайлівна. – Харків, 2012. – 215 с.
4. Браже Т. Г. Рефлексивная культура педагога: способы ее выявления и развития / Т. Г. Браже // Человек и образование. – 2012. – №1 (30).

5. Сігаєва Л. Є. Тенденції розвитку освіти дорослих в Україні (друга половина XX – початок XXI століття) : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Сігаєва Лариса Євгенівна. – Київ, 2010. – 41 с.

6. Воронникова І. П. Андрагогічні засади професійного розвитку вчителів засобами інформаційно-комунікаційних технологій [Електронний ресурс] / І. П. Воронникова. – Режим доступу : http://virtkafedra.ucoz.ua/e1_gurnal/pages/vyp3/proftteh/vorotnikova.pdf.

7. Школа сучасних знань [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.zhu.edu.ua/mk_school/course/index.php?categoryId=9.

Дата надходження до редакції: 02. 10. 2014 р.

УДК 027.7:023.5

Тетяна ОРЛОВСЬКА,
методист кабінету виховної роботи,
позашкільної освіти, захисту прав дитини,
дисциплін художньо-естетичного циклу
та фізичного виховання
Рівненського ОШО

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ РОБОТИ МЕТОДИСТА З БІБЛІОТЕЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ

Статтю присвячено обґрунтуванню форм і методів роботи методиста з бібліотечними працівниками в Рівненській області. Аргументовано доцільність використання методистом інноваційних форм роботи. Розкрито особливості окремих інноваційних форм роботи.

Ключові слова: форми роботи, інновація, інформаційно-комунікаційні технології, методичний ринг, психолого-педагогічний брейнстормінг, методичний міст, методичний діалог, методичний фестиваль.

Стаття посвячена обґрунтуванню форм і методів роботи методиста з бібліотечними працівниками в Рівненській області. Аргументується цілесобразність використання методистом інноваційних форм роботи. Раскрываются особенности отдельных инновационных форм работы.

Ключевые слова: формы работы, инновация, информационно-коммуникационные технологии, методический ринг, психолого-педагогический брейнсторминг, методический мост, методический диалог, методический фестиваль.

The article examines methodical forms and methods of work of librarians in Rivne region. Appropriateness of the use of innovative forms of work of methodologist is given reasons for. Certain peculiarities of innovative forms of work are disclosed.

Key words: forms of work, innovation, information and communication technologies, methodical ring, psychological and pedagogical brainstorming, methodical bridge, methodical dialogue, methodical festival.

Актуальність. Давня мудрість навчас: «Хто стоїть на місці, той відстає». Проте, як відомо, людині властиво рухатися вперед, ні в якому разі не зупиняючись на досягнутому. Цієї істини мусить дотримуватися і сучасний методист, основна місія якого – завжди бути готовим до засвоєння нових знань, творчого пошуку та застосування нових інноваційних форм роботи. Ці якості, як відомо, не прикріплюються до диплома про освіту, а формуються завдяки щоденній невтомній праці.

У Законі України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» зазначено: «Бібліотечна справа – це складова частина інформаційної, виховної та культурно-освітньої діяльності, що включає комплекс державних, громадських, наукових та практичних заходів, які забезпечують організацію діяльності бібліотек, їх науково-дослідну і методичну роботу, а також підготовку бібліотечних фахівців». Хто ж відповідає за підготовку цих кваліфікованих фахівців? Звичайно, методична служба, що покликана надавати шкільним бібліотекарям допомогу в підвищенні фахового рівня, координувати зміст, форми і методи їх самоосвіти.

Сучасна бібліотека перебуває в постійному розвитку, оновленні, переосмисленні. Зважаючи на це, вдосконалюються та відшліфовуються методи, прийомы та форми роботи методиста з бібліотечними працівниками. Так, ще кілька років тому годі було й мріяти про використання на бібліотечних заходах комп'ютера та різноманітних мультимедійних засобів, а сьогодні це – вимога часу.

Метою статті є визначення ефективних форм роботи методиста з бібліотечними працівниками.

Відповідно до мети статті нами були виокремлені наступні завдання:

- розкрити специфіку інноваційних форм роботи методиста з бібліотечними працівниками;
- на прикладах продемонструвати використання інноваційних форм роботи з означеною категорією працівників.

Виклад основного матеріалу. Сократ свого часу зауважував: «Краща людина та, яка понад усе намагається вдосконалити себе. Найщасливіший той, хто відчуває, що він дійсно самовдосконалюється і може поділитися своїми знаннями з іншими». Втілюючи в практику роботи думки Сократа про велике значення передачі знань, кожен методист із бібліотечних фондів шкільних підручників районних, міських методичних кабінетів, центрів (РМК) через налагоджену систему методичної роботи, яка включає індивідуальні, групові та масові форми, що органічно взаємопов'язані й доповнюють одна одну, намагається передати свої знання шкільним бібліотекарям. Отже, хочемо ми того чи ні, а успіх і позитивні зміни в шкільній бібліотеці значною мірою залежать від того, якими інноваційними технологіями володіє бібліотекар, наскільки доречно використовує свої знання на практиці. Зважаючи на це, завдання методиста – надати бібліотекарям усебічну допомогу, зокрема й у впровадженні в роботу інноваційних форм. До речі, з появою нових інформаційно-комунікаційних технологій основними завданнями його діяльності є:

- аналіз роботи бібліотек та надання бібліотечним працівникам консультативно-методичної і практичної допомоги;
- вивчення та впровадження в практику роботи бібліотек передового бібліотечного досвіду, нових форм і методів бібліотечної роботи;
- упровадження в практику роботи бібліотек інноваційних бібліотечно-інформаційних технологій.

Інформаційно-комунікаційні технології дозволяють не тільки поглибити і розширити вищезначені напрямки роботи, а й упроваджувати нові форми роботи методиста з бібліотечними працівниками. Швидкий розвиток телекомунікаційних технологій та мережевої взаємодії сприяли розробці й упровадженню в бібліотечну практику нових форм та методів. Зокрема однією з провідних форм інформування бібліотечних працівників став освітянський портал «Освіта Рівненщини» (<http://rivneosvita.org.ua/>), де в розділі «Спільнота методистів, які відповідають за виховну роботу та бібліотечні фонди» можна почерпнути всю необхідну інформацію, знайти нормативні документи щодо діяльності бібліотечних працівників.

Усе більшої актуальності набуває сьогодні й питання впровадження у систему роботи бібліотекарів ЗОШ та методистів із бібліотечних фондів комп'ютерних технологій. Як відомо, процес роботи з навчальною літературою вимагає створення та дотримання чіткої системи обліку і постійного здійснення аналітико-статистичних підрахунків на всіх рівнях – від управління (відділу) освіти до навчального закладу (шкільної бібліотеки). У цьому напрямку Сарненський район, наприклад, із 2009 року вже працює в єдиній системі електронного обліку навчальної літератури за комп'ютерною програмою «Шкільний підручник». Проте, на жаль,

зважаючи на різні обставини, в інших районах нашої області ця програма відсутня. Як наслідок – із метою створення доступного способу електронного обліку підручників був організований і проведений семінар для методистів РМК із теми «Особливості формування інформаційно-комунікаційного освітнього простору загальноосвітнього навчального закладу», де було представлено досвід методиста Галицького РМЦ Івано-Франківської області Петра Мороза, оскільки він є автором таблиць для обліку та перерозподілу підручників у форматі таблиць Excel.

Проте відповідно до листа Міністерства освіти і науки України № 1/9-259 від 06.04.2012 р. «Про єдину систему централізованого електронного обліку підручників для учнів загальноосвітніх навчальних закладів», обласні управління освіти і науки зобов'язані запроваджувати єдину систему централізованого електронного обліку підручників для учнів загальноосвітніх навчальних закладів, розроблену Полтавським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського. Виходячи з цього, для методистів РМК, які відповідають за бібліотечні фонди, було організовано і проведено в онлайн-режимі відеоміст із Полтавським ОІППО з теми «Практичне застосування програми ЄСЦЕОП», метою якого було вивчення досвіду Полтавської області щодо створення системи електронного обліку навчальної літератури шляхом застосування розробленої в Полтавському ОІППО програми «Шкільний підручник» (відповідно до ухвали Вченої ради Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України), а також розглянуто проблеми, що виникають у методистів управлінь і відділів освіти та бібліотекарів загальноосвітніх навчальних закладів при використанні даної програми. У ході роботи своїми напрацюваннями та досягненнями поділилася також автор програми «Шкільний підручник» Наталія Василівна Атахаджая, методист центру координації діяльності методичних служб Полтавського ОІППО.

Творчі пошуки щодо вдосконалення вже відомих методів і засобів навчання та опанування новими, інноваційними тривають. Так, на сьогоднішній день популярними є такі форми роботи методиста з бібліотечними працівниками: методичні ринги, психолого-педагогічні брейн-стормінги, методичні мости, методичні діалоги, методичні фестивалі. Зупинимось на кожному із них докладніше.

Методичний ринг

Методичний ринг – така форма методичної роботи, що сприяє вдосконаленню знань, допомагає виявленню загальної ерудиції та обізнаності бібліотекарів із проблемою; це змагання різних методичних ідей щодо реалізації однієї й тієї ж проблеми.

Методичний ринг проводиться за умови наявності двох протилежних точок зору (проблем). Заздалегідь потрібно підготувати двох опонентів, кожен із яких має свою групу підтримки. Група аналізу оцінює рівень захисту відповідної проблеми, а також рівень підготовки опонента. Для зняття напруження та заповнення пауз варто заздалегідь продумати педагогічні ситуації, ігрові завдання тощо. Методичний ринг може проходити за таким сценарієм:

Перший раунд «Диво-дивне» – розкриття суті новаторських методик (виступ методиста з бібліотечних фондів).

Другий раунд «Пошук п'ятого кута» – пошук новаторської методики (обмін досвідом бібліотекарів).

Третій раунд «Валіза без ручки» – обтунтування технології використання новаторських методик (споглядання бібліотечних заходів).

Представлені вище технології можна також використовувати як елементи методичного рингу або ж як окремі форми роботи.

Психолого-педагогічний брейнстормінг

Брейнстормінг – це нестандартна форма методичної роботи, яка допоможе виявити загальну ерудицію бібліотекарів та являє собою різновид дискусії; це змагання щодо реалізації однієї і тієї ж проблеми завдяки різноманітним підходам. Брейнстормінг сприяє максимальному включенню членів колективу в спільну групову творчу роботу з підвищення теоретичного та практичного рівнів фахової майстерності бібліотекарів.

Методичний міст

Методичний міст – різновид дискусії, одна з активних форм методичної роботи, що проводяться з метою розвитку практичних навичок. У ході проведення методичного моста слухачі вдосконалюють свої аналітичні вміння. До участі в означеній формі методичної роботи залучаються бібліотекарі різних навчальних закладів, що допоможе розглянути виокремлену проблему з різних точок зору.

Методичний діалог

Методичний діалог – це складова будь-якої форми методичного навчання, що має теоретичне домашнє завдання, яке демонструється бібліотекарями, які присутні на заході. У методичному діалозі можуть брати участь не лише слухачі, а й організатори семінару. Рушійною силою діалогу при цьому є активність слухачів. Велике значення має загальна емоційна атмосфера, розстановка відповідних акцентів у матеріалі та судженнях слухачів, почуття єдності двох або більше груп. По закінченні діалогу підводиться підсумок та приймається рішення про подальші дії.

Методичний фестиваль

Методичний фестиваль – така форма методичної роботи, що охоплює велику аудиторію. Її основна мета – обмін досвідом, упровадження ідей, знахідок, організація інтелектуально-пізнавальної діяльності.

Методичні посиденьки

Методичні посиденьки – це форма методичної роботи, що сприяє створенню в групі слухачів позитивного психологічного клімату, виробленню найбільш доцільного підходу щодо вирішення певної педагогічної проблеми.

Висновки. Виходячи з представленого вище, варто зауважити, що інформаційно-комунікаційні технології пропонують методисту з бібліотечних фондів широке поле для творчості, дають змогу знаходити нові способи і форми впливу на розвиток інформаційної культури шкільних бібліотекарів. Для того, аби шкільна бібліотека сприяла соціальній адаптації особистості, бібліотекар повинен сам якнайшвидше адаптуватися до тих змін, які відбуваються в оновленому суспільстві. Застосування інноваційних форм методичної роботи сприяє підвищенню фахової майстерності методиста, стимулює до самоосвіти, дає можливість поєднувати індивідуальні та групові форми роботи, виявляти загальну ерудицію бібліотекарів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Атахаджаєва Н. В. Про комп'ютерну програму електронного обліку навчальної літератури «Шкільний підручник» / Н. В. Атахаджаєва. – Шкільний бібліотечно-інформаційний центр. – 2012. – № 5. – С. 23-28.
2. Інноваційні форми науково-методичної роботи з педагогічними працівниками. – Черкаси : Черкаський ОІПОП, 2011. – С. 88.
3. Методична служба – школі : інформаційно-методичні матеріали на допомогу працівникам освіти / укл. Ю. В. Буган, О. В. Козловська, Г. Г. Свінних, В. І. Уруський. – Тернопіль, 2004. – Вип. 4. – 300 с.
4. Мороз П. Електронні таблиці – надійний інструмент удосконалення обліку підручників / П. Мороз // Шкільний бібліотечно-інформаційний центр. – 2012. – № 6. – С. 19-26.
5. Система підвищення професійної компетентності бібліотечних працівників: нові пріоритети і вимоги // Робоча тека методиста. – Чернівці : ЧОУНБ ім. М. Івасюка, 2007. – Вип. 3. – 40 с.
6. Зберігати традиції, шукати нове: традиційні та інноваційні послуги сучасної бібліотеки // Робоча тека методиста. – Чернівці : ЧОУНБ ім. М. Івасюка, 2011. – Вип. 7. – 40 с.

Дата надходження до редакції: 08.09.2014 р.